

Bijlage Appreciatie kabinet Macro-financiële bijstand Noord-Macedonië

Op 6 februari 2023 heeft de Europese Commissie (EC) een voorstel gedaan voor macro-financiële bijstand (MFB) aan Noord-Macedonië¹. Hieronder zal eerst de inhoud van het voorstel worden toegelicht, vervolgens zal de appreciatie van het kabinet uiteen worden gezet.

Inhoud voorstel

Macro-financiële bijstand (MFB) is een bestaand financieel instrument van de EU, waarbij financiële steun wordt verleend aan partnerlanden in de directe omgeving van de EU die met een betalingsbalanscrisis worden geconfronteerd. Besluiten over MFB moeten door het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie worden goedgekeurd.

Door de sterk gestegen voedsel- en energieprijzen en de afhankelijkheid van geïmporteerde energie zijn de handelsbalans en lopende rekening van Noord-Macedonië verslechterd en is ingeteerd op reserves. Daarnaast is de economie nog niet volledig hersteld van de economische schok van de coronapandemie. De financieringsbehoefte voor 2023 wordt door het IMF geschat op EUR 1,5 mld., waarvan de externe financieringsbehoefte EUR 800 mln. bedraagt.

De voorgestelde MFB zal, in de vorm van leningen, een deel van de dringende externe financieringsbehoefte van Noord-Macedonië dekken. De voorgestelde bijstand zal de betalingsbalans op korte termijn verbeteren en draagt bij aan de implementatie van structurele hervormingen op het gebied van het beheer van de overheidsfinanciën, mede in het kader van het EU-kandidaatlidmaatschap.

De Commissie stelt voor om in totaal € 100 miljoen uit te lenen aan Noord-Macedonië. De Europese Commissie zal, zoals gebruikelijk bij MFB, namens de EU middelen op de kapitaalmarkten lenen en deze aan Noord-Macedonië doorlenen. Terugbetaling van de leningen die de Unie aangaat wordt gedaan met de terugbetalingen door Noord-Macedonië en is verzekerd door een bestaand garantiefonds op de EU-begroting: *het Common Provisioning Fund (CPF)*. Hier wordt een voorziening opgenomen, ter grootte van 9% van de totale leningen (€ 9 miljoen) voor 2023. De middelen hiervoor komen uit het Instrument voor Pretoetredingssteun (IPA). De faciliteit zal beschikbaar zijn tot 2024, waarbij in twee tranches leningen worden verstrekt. De leningen hebben een looptijd van maximaal 15 jaar.

De Commissie verwacht de eerste tranche spoedig te kunnen uitkeren zodra het MFB-besluit is vastgesteld en er met Noord-Macedonië een memorandum van overeenstemming (MoU) is overeengekomen. De tweede tranche zal worden uitgekeerd indien Noord-Macedonië de hervormingen die zijn opgenomen in het IMF-programma en de MoU naar behoren heeft geïmplementeerd. In het MFB-programma zullen beleidshervormingen worden opgenomen met betrekking tot begrotingsbeleid, belastingbeleid, publieke investeringen, publiek-private samenwerking, ondernemingsklimaat, transparantie van staatssteun, energie-efficiëntie en corruptiebestrijding.

MFB vormt een aanvulling op, en is afhankelijk van het bestaan van een uitkerend programma van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Het huidige IMF-programma is het tweejarige programma via de *Precautionary and Liquidity Line (PLL)*, aangenomen in november 2022. Dit programma heeft een totale omvang van EUR 530 mln., waarvan in 2022 EUR 110 mln. is uitgekeerd en in 2023 EUR 155 mln. zal worden uitgekeerd. Het overige deel van de voorziening kan beschikbaar worden gemaakt voor het tweede jaar van het programma. Aan de gebruikelijke politieke voorwaarde voor toegang tot MFB, namelijk eerbiediging van de mensenrechten, de rechtsstaat en effectieve democratische mechanismen door het begunstigde land, wordt voldaan.

Appreciatie

Het kabinet erkent de betalingsbalansproblemen van Noord-Macedonië door de sterk gestegen voedsel- en energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Daarnaast steunt het kabinet de bijdrage die de EU kan leveren aan het oplossen van de betalingsbalansproblemen in aanvulling op

¹ Zie <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52023PC0074>

de beschikbare financiering uit de preventieve kredietlijn van het IMF. Ook steunt het kabinet de bijdrage van de macro-financiële bijstand aan de hervormingen die Noord-Macedonië doorvoert in het kader van het kandidaat-lidmaatschap van de EU, in het bijzonder hervormingen ter verbetering van de overheidsfinanciën en corruptiebestrijding. Het kabinet hecht belang aan het combineren van MFB met een IMF-programma, inclusief de gebruikelijke voorwaarden en monitoring die aan een IMF-programma verbonden zijn. Het kabinet verwacht, net als de Commissie, dat de budgettaire gevolgen van de voorgestelde MFB, in de vorm van een voorziening in het Garantiefonds voor externe acties, kunnen worden opgevangen binnen het Meerjarig Financieel Kader 2021-2027.

Bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit

Het kabinet beoordeelt de bevoegdheid van de EU voor dit voorstel als positief. Het voorstel is gebaseerd op artikel 212 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Op basis van dit artikel is de EU bevoegd om maatregelen vast te stellen voor het ondernemen van activiteiten voor economische, financiële en technische samenwerking, met inbegrip van bijstand op met name financieel gebied voor derde landen anders dan ontwikkelingslanden. Deze activiteiten zijn coherent met het ontwikkelingsbeleid van de EU en vinden plaats in het kader van de beginselen en doelstellingen van haar externe optreden. De acties van de EU en die van de lidstaten complementeren en versterken elkaar. Het kabinet kan zich vinden in de gekozen rechtsbasis.

Het kabinet beoordeelt de subsidiariteit van het voorstel als positief. Het herstel van macro-economische stabiliteit in de partnerlanden kan niet in afdoende mate worden bereikt door bijstand door afzonderlijke lidstaten, en kan beter worden bereikt door de EU als geheel.

Het kabinet beoordeelt de proportionaliteit als positief. Het voorgestelde optreden is geschikt om de doelstelling van het optreden te bereiken, omdat de voorgestelde financiële bijstand een deel van de externe financieringsbehoefte van Noord-Macedonië dekt. Het voorstel gaat bovendien niet verder dan noodzakelijk om de doelstelling van het optreden te bereiken, omdat de omvang van de MFB niet groter is dan noodzakelijk om macro-economische stabiliteit te bereiken en het rekening houdt met de bijdragen die andere multilaterale instellingen zullen leveren.